

Opas OPVA-opintojen henkilökohtaistamiseen

Materiaalin lisenssi: [CC BY-SA](#)

Kannen kuva:

Sisällys

Alkusanat	4
OSA I Peruslähtökohdat OPVA-opintojen henkilökohtaistamiseen	5
Johdanto	5
OPVA-opintoihin henkilökohtaistamisen perusteista	6
Henkilökohtaistaminen OPVA-opintoihin	7
OPVA-opinnot osana tutkintokoulutusta	8
Työelämäyhteistyö OPVA-opinnoissa	9
OPVA-opintojen etenemisen seuranta	10
Opiskelijan ohjaus OPVA-opinnoista eteenpäin	11
OSA II Yksilölliset ratkaisut OPVA-opintoihin henkilökohtaistamiseen	12
Johdanto	12
OPVA-opintojen henkilökohtaistamisessa huomioitavaa	14
Opiskelijat, jotka tarvitsevat OPVA-opintoja erityisesti kehittääkseen valmiuksia suomenkielisessä tutkinnossa opiskeluun	14
Opiskelijat, jotka tarvitsevat OPVA-opintoja erityisesti vahvistaakseen opiskelukykyään ja perustaitojaan	16
Opiskelijat, jotka tarvitsevat OPVA-opintoja erityisesti opiskelutaitojensa päivittämiseksi	18
Henkilökohtaistaminen ja yksilöllinen suunnittelu	20
OPVA-opintojen toteuttamisen tapoja	20
Yksilölliset sisällöt ja tavoitteet	21
Esimerkkejä yksilöllisistä tavoitteista	22
Opiskelija, joka tarvitsee OPVA-opintoja erityisesti kehittääkseen valmiuksia suomenkielisessä tutkinnossa opiskeluun	22
Opiskelija, joka tarvitsee OPVA-opintoja erityisesti vahvistaakseen opiskelukykyään ja perustaitojaan	22
Opiskelija, joka tarvitsee OPVA-opintoja erityisesti opiskelutaitojensa päivittämiseksi	23
Yksilölliset sisällöt ja tavoitteet täydennettäväksi yhdessä opiskelijan kanssa	24
Lopuksi	26

Alkusanat

Tämä OPVA haltuun – Framåt med SSS -hankeverkoston kehittämistyönä rakennettu dokumentti jakautuu kahteen pääosiin. Ensimmäisessä osassa kuvataan OPVA-opintojen henkilökohtaistamisen periaatteita osana ammatillista tutkintokoulutusta. Osiossa ohjeistetaan OPVA-opintojen henkilökohtaistamiseen erilaisissa tilanteissa ja opintojen eri vaiheissa.

Ensimmäinen osa on tarkoitettu tueksi sekä oppilaitoksen johdolle että henkilöstölle OPVA-opintojen toteuttamiseen.

Toisessa osassa tarjotaan konkreettisia työkaluja OPVA-opintoihin henkilökohtaistamiseen opiskelijakohtaisesti. Tämä osio on tarkoitettu erityisesti opetus- ja ohjaushenkilöstön tueksi opiskelijalle sopivien OPVA-opintojen toteutustapojen ja yksilöllisten sisältöjen ja tavoitteiden suunnitteluun. Tavoitteena on auttaa opettajaa tunnistamaan opiskelijansa valmiuksien kehittämisen tarpeita ja rakentamaan yhdessä opiskelijan kanssa hänelle yksilölliset OPVA-opintojen sisällöt ja tavoitteet.

Dokumentin osat toimivat sekä itsenäisinä kokonaisuuksina, että yhdessä muodostamaan kokonaisnäköalaa OPVA-opintojen henkilökohtaistamisesta.

OSA I

Peruslähtökohdat OPVA-opintojen henkilökohtaistamiseen

Johdanto

OPVA-opintoihin ohjaaminen perustuu aina opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin. OPVA-tarve arvioidaan opiskelijavalinnan yhteydessä, heti opintojen alussa tai tarpeen mukaan opintojen eri vaiheissa.

OPVA-opinnot tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuden vahvistaa perustaitoja ja edetä kohti tutkintoa. Opiskelija hyötyy OPVA-opinnoista tutkinnon suorittamisen mahdollistajana, kun on motivoitunut ja sitoutunut tavoitteisiinsa.

Opetushenkilöstön ja muun verkoston saumaton yhteistyö OPVA-opintojen aikana on ehdoton edellytys opiskelijan osaamisen kehittymiselle.

OPVA-opintojen hyödyt oppilaitokselle ja opettajille:

- Eroamiset ja opintojen keskeytykset vähenevät
- Keskeytykseltä palaavat opiskelijat kiinnittyvät paremmin opintoihin ja oppilaitosympäristöön
- Opinnoista suoriutuminen ja läpäisyprosentti paranevat
- Oppivelvollisuuden laajentamisen tuottamat haasteet helpottuvat
- Ammatillisten ja yhteisten tutkinnon osien opettajien työ helpottuu opiskelijan perustaitojen kehittymisen myötä

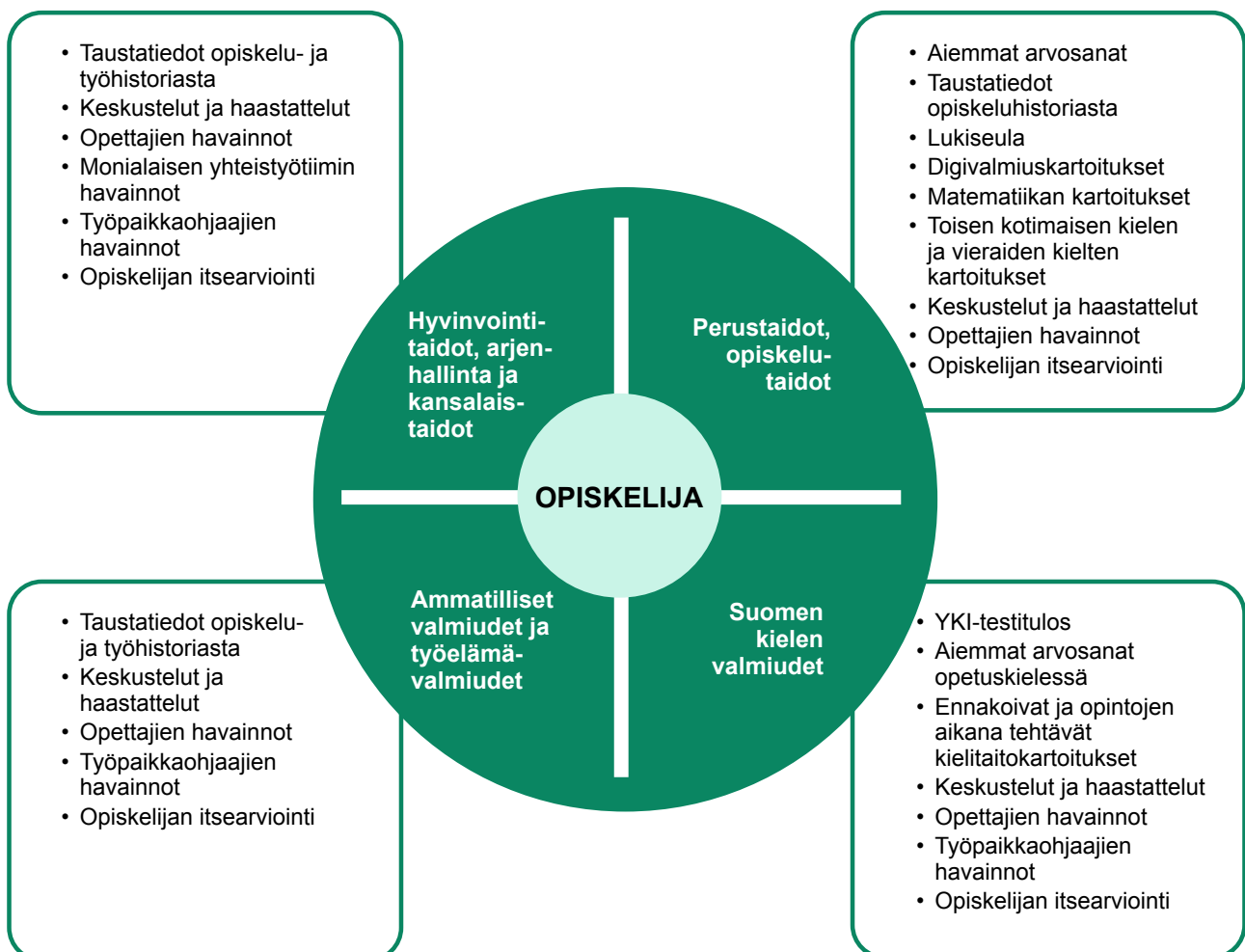
Henkilökohtaistaminen on avainasemassa OPVA-opintoihin ohjauksessa. Ennen HOKS-keskustelua on hyödyllistä arvioida opiskelijan kokonaistilannetta ja opiskeluvalmiuksia. Opintojen alkuvaiheessa tätä arviointia voidaan toteuttaa tarkastelemalla aiempaa koulutaustaa, opintosuorituksia, kartoittamalla nykyistä osaamista sekä arvioimalla motivaatiota ja opiskelukykyä erilaisten kartoitusten ja keskustelujen avulla jne. Opintojen aikana korostuvat havainnointi ja opiskelijan osaamisen kehittymisen seuraaminen eri tavoin.

OPVA-opintoihin henkilökohtaistamisen perusteista

OPVA-opintoihin henkilökohtaistamisen perusteena on opiskelijan tarve vahvistaa opiskeluvalmiuksiaan ja perustaitojaan tutkinto-opintojen mahdollistumiseksi. OPVA-opintojen tarpeen tunnistaminen on moninaista. Perusteena OPVA-opintojen tarpeelle voivat olla esimerkiksi:

- Perusopetuksen arvosanat
- Kielitestit (alle oppilaitoksen tai alan kielitaitovaatimustason), kielitaito
- Alkukartoitusten tulokset
- Itsearviointi
- Opiskelijan tai huoltajan toive opiskeluvalmiuksien vahvistamisesta
- Puutteelliset opiskelutaidot
- Puutteelliset perustaidot ja työelämävalmiudet
- Opintoihin paluu väliaikaisen keskeytyksen jälkeen
- Opiskelijan elämäntilanteen kriisit/muutokset
- Toistuvat poissaolot
- Opinnot eivät etene

OPVA-opintoihin ohjauksen tueksi:

Henkilökohtaistaminen OPVA-opintoihin

Henkilökohtaistamisessa kartoitetaan opiskelijan kanssa tarve OPVA-opintoihin. OPVA-opinnot suunnitellaan ja tavoitteet asetetaan yhdessä opiskelijan kanssa. Keskustelussa mukana voivat olla vastuuopettajan lisäksi esimerkiksi opinto-ohjaaja, erityisopettaja, OPVA-opettaja, alaikäisen opiskelijan huoltaja tai muita asiantuntijoita.

Opiskelijan kokonaistilanne määrittelee sen, millainen tukimuoto sopii hänelle parhaiten. Myös erityisen tuen opiskelija voi osallistua OPVA-opintoihin.

Opiskelijan lukujärjestys muodostuu hänelle valituista opinnoista. Selkeä lukujärjestys varmistaa, että opetushenkilöstö ja opiskelija ovat tietoisia opiskelijan reaaliaikaisista opinnoista. Tämän vuoksi on tärkeää, etteivät OPVA-opinnot näy päällekkäin muiden opintojen kanssa. OPVA-opinnot kirjataan HOKS-lomakkeelle, jolloin tiedot siirtyvät KOSKI-palveluun. HOKS-kirjauksissa noudatetaan organisaation omia henkilökohtaistamisen prosesseja ja ohjeita.

Opiskelijalla ei aina ole realistista käsitystä omasta osaamisestaan ja kehittämisen tarpeista. On tärkeää saada opiskelija ymmärtämään OPVA-opintojen hyödyt hänelle itselleen. Opetus- ja ohjaushenkilöstön yhteisesti kannustava suhtautuminen motivoi OPVA-opintoihin.

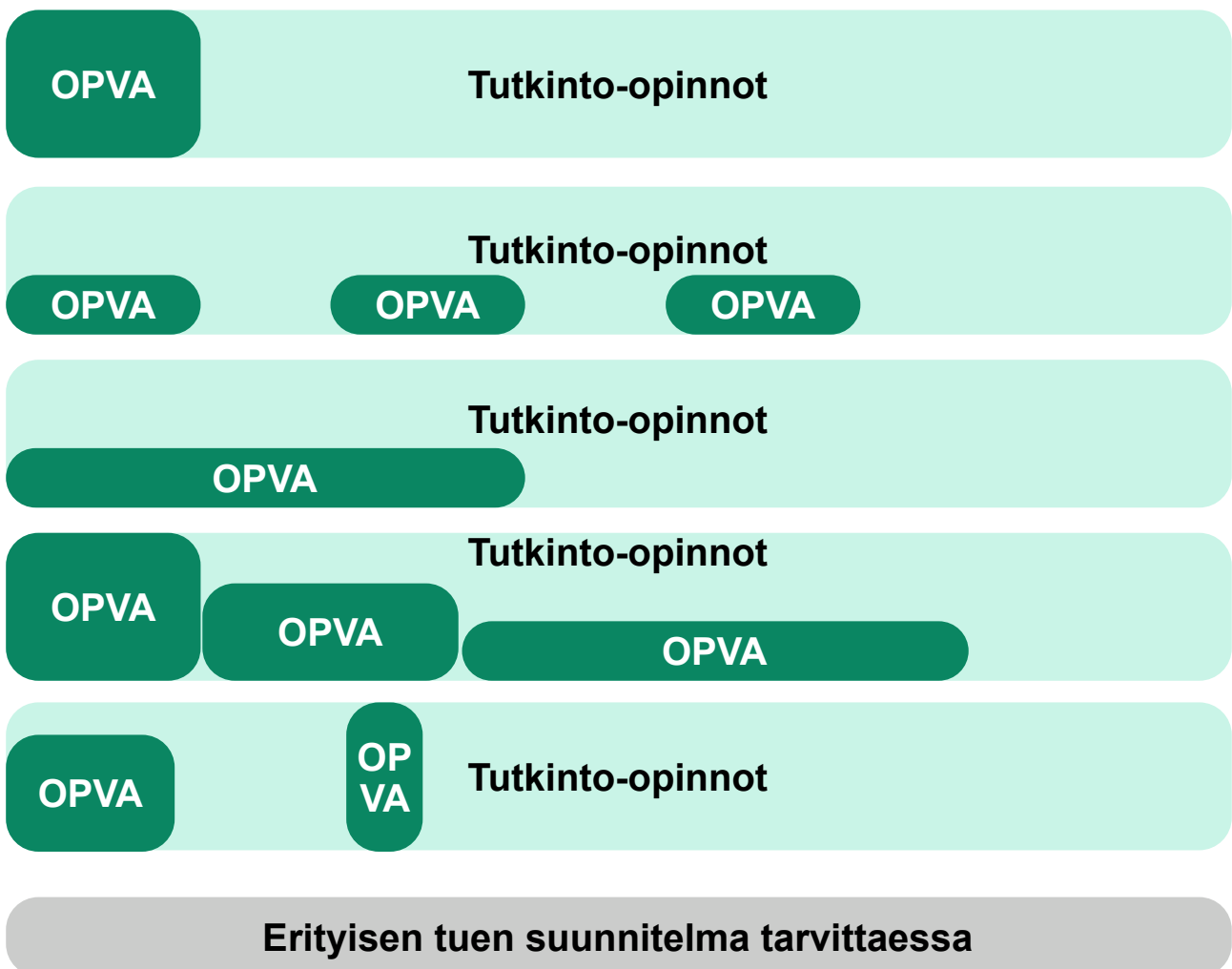
Vinkejä opiskelijoiden motivointiin:

- Perustaitojen vahvistaminen auttaa tutkinto-opinnoissa
- Henkilökohtainen ja yksilöllinen tuki sekä vertaistuki pienemmässä ryhmässä tukevat oppimista
- Onnistumisen kokemukset ja uuden oppiminen lisäävät itseluottamusta ja motivaatiota
- Tilaisuus saada opiskelurutiinit kuntoon
- Tukea arjen hyvinvointiin ja elämänhallintaan
- Mahdollisuus hengähtää ja pohtia omia valintoja sekä tulevaisuuden suuntaa
- Alakohtaisen kielitaidon kehittyminen
- Työelämävalmiuksien vahvistuminen auttaa onnistumaan työelämäjaksoilla
- Mahdollisuus tutustua (suomalaisen) työelämän käytäntöihin

OPVA-opinnot osana tutkintokoulutusta

Opiskelijalla on oikeus saada opetusta ja siihen tarvitsemansa tuki. Koulutuksen järjestäjä saa päättää opiskeluvalmiuksia tukevien opintojen sisällöistä, ajankohdista ja toteuttamistavoista. OPVA-opintoja voi järjestää joko pääasiallisesti tai osa-aikaisesti. OPVA-opinnot ovat pääasiallisia silloin, kun opinnoista yli 50 % on OPVA-opintoja. Tällöin oppilaitos saa opiskelijasta rahoitusta voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. OPVA-opintoja voi toteuttaa ennen ammatillisia opintoja tai niiden ohessa.

Esimerkkejä OPVA-opintojen sijoittumisesta opiskelijan polulle:

Erityisen tuen suunnitelma tarvittaessa

Kuvio mukailtu Sakkyn kaaviosta

OPVA-jakso voidaan rytmittää uusien tutkinnon osien alkuun. Näin opiskelijat pääsevät vahvistamaan tutkinnon osan edellyttämiä perustaitoja. OPVA-opintoja voidaan toteuttaa myös tutkinnon osien rinnalla.

OPVA-opinnot voidaan toteuttaa joko ammattialakohtaisina tai yllialaisina, jolloin eri tutkintojen opiskelijoista muodostetaan OPVA-ryhmä. Jos yksittäiset opiskelijat aloittavat opintonsa pääasiallisilla OPVA-opinnoilla, on tärkeää varmistaa, että he kiinnittyvät opintoihin ja opiskeluyhteisöön.

Työelämäyhteistyö OPVA-opinnoissa

OPVA-opinnoissa on mahdollisuus vahvistaa opiskelijan työelämävalmiuksia. Työelämävalmiuksia voidaan vahvistaa monenlaisissa oppimisympäristöissä ja myös työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa monin eri tavoin. OPVA-opiskelijoiden kanssa voidaan esimerkiksi toteuttaa yritysvierailuja ja käydä alan tapahtumissa ja messuilla. OPVA-opintoihin voidaan sisällyttää myös erilaisia työelämäjaksoja, joihin oppimistavoitteet on räätälöity yksilöllisesti opiskelijan vahvuuksien ja valmiuksien kehittämisen tarpeiden perusteella. Monille opiskelijoille on hyödyllistä harjoitella työelämässä ja työyhteisössä toimimiseen tarvittavia perusvalmiuksia aidossa työelämässä, kohdaten opiskeltavan alan ammattilaisia, aitoja tilanteita ja asiakkaitakin.

Tavoitteena OPVA-opintojen työelämäyhteistyössä on tutustua oman alan työtehtäviin ja siihen, kuinka monipuolista osaamista työtehtävissä toimiminen edellyttää. OPVA-opinnot ovat turvallinen tapa harjoitella perustaitoja ja työelämän toimintakulttuuria, kuten sovitusta säännöistä ja työajoista kiinni pitäminen, työntekijän rooli työturvallisuuden toteuttajana ja ylläpitäjänä ja työelämän viestintä- ja vuorovaikutustaidot. Työelämäyhteistyö antaa opiskelijalle mahdollisuuden pohtia ja kirkastaa omia ammatillisia tavoitteita ja vahvistaa omaa ammatillista identiteettiä jo opintojen alkuvaiheessa tai opintopolun varrella. Parhaimmillaan työelämäyhteistyö motivoi opiskelijaa vahvistamaan myös muita ammatillisia valmiuksiaan.

OPVA-opintojen työelämäjaksoilla voidaan harjoitella esimerkiksi suomen kieltä, työelämän käytänteitä ja alan avustavia tehtäviä. Työpaikat ja ohjaajat on syytä valita huolellisesti, hyödyntää mahdollisuuksien mukaan jo olemassa olevia yhteistyökumppaneita ja sopia yhteydenpidosta, käytänteistä ja harjoiteltavista sisällöistä tarkasti opiskelijan ja työpaikkaohjaajan kanssa. OPVA-opintojen työelämäjaksosta tehdään koulutussopimus, johon tutkintotavoitteiden sijaan kirjataan opiskelijan yksilölliset oppimistavoitteet. Koko työyhteisön tulee tietää, että opiskelijan oppimistavoitteet eivät OPVA-työelämäjaksolla ole ammattitaitovaatimusten mukaisia.

OPVA-työelämäjaksolla on tärkeää tukea sekä opiskelijaa että työpaikkaohjaajaa ja käydä yhteisiä keskusteluja säännöllisesti. Työelämäjakson lopuksi on hyvä käydä ohjaajan ja opiskelijan kanssa ”onnistumiskeskustelu”.

Oppisopimuksella opiskelevalla opiskelijallakin on mahdollisuus OPVA-opintoihin, jos siihen on tarvetta. OPVA-tarpeet on hyvä tunnistaa ennen oppisopimuksen solmimista, jolloin OPVA-opintojen yksilöllisistä tavoitteista, suorittamistavoista, oppimisympäristöistä, aikatauluista ja eri toimijoiden rooleista voidaan sopia oppisopimusta tehtäessä. Mikäli oppisopimusopintojen aikana havaitaan OPVA-tarpeita, on käytänteistä sovittava yhdessä opiskelijan ja työnantajan kanssa ja päivitettävä sekä HOKS että jo solmittu oppisopimus. Käytännössä oppisopimusopinnoissa toteutettavat OPVA-opinnot ovat pääsääntöisesti osa-aikaisia.

OPVA-työelämäyhteistyön toteuttaminen voi parhaimmillaan myös johtaa oppisopimuskoulutukseen. Lyhytkin työelämäjakso yksilöllisin oppimistavoittein voi vakuuttaa työyhteisön opiskelijan motivoituneisuudesta, kehittymiskyvykkyydestä ja soveltuvuudesta opiskella tutkinto-opintoja osana työyhteisöä.

OPVA-opintojen etenemisen seuranta

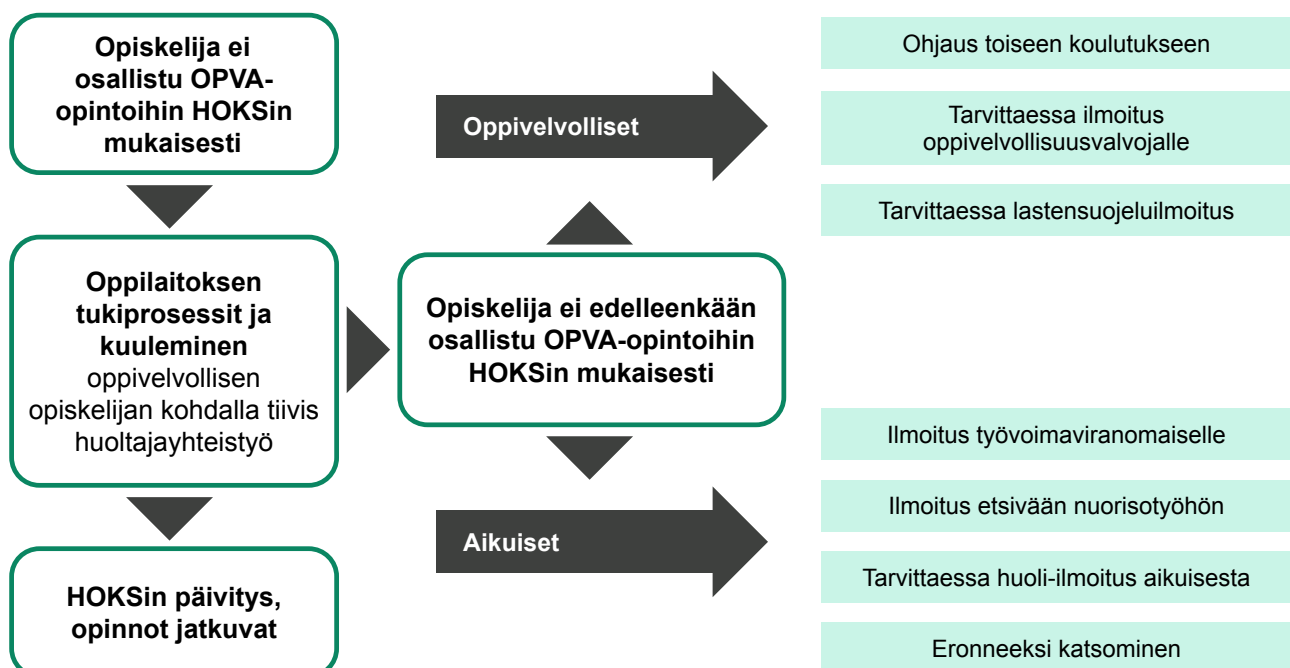
Opiskelijan valmiuksien ja osaamisen kehittymistä seurataan OPVA-opintojen aikana yhdessä opiskelijan kanssa. Seuranta voi sisältää jatkuvaa havainnointia opiskelijan osaamisen kehittymisestä, taitojen väli- ja loppukartoituksia sekä opiskelijan itsearviointia. OPVA-jakson lopussa kirjataan palaute opiskelijan osaamisen kehittymisestä ja tavoitteiden saavuttamisesta. Tarvittaessa voidaan tehdä muutoksia OPVA-opintojen keston, sisältöihin ja toteutustapoihin sekä tarkentaa tavoitteita.

Esimerkki opiskelijan OPVA-opintojen seurannasta:

Jos opiskelija ei osallistu OPVA-opintoihin HOKSissa sovittun mukaisesti, noudatetaan oppilaitoksessa sovittuja tukiprosesseja samoin kuin muidenkin opiskelijoiden kohdalla.

Esimerkki tukiprosessien toimintamallista:

Opiskelijan ohjaus OPVA-opinnoista eteenpäin

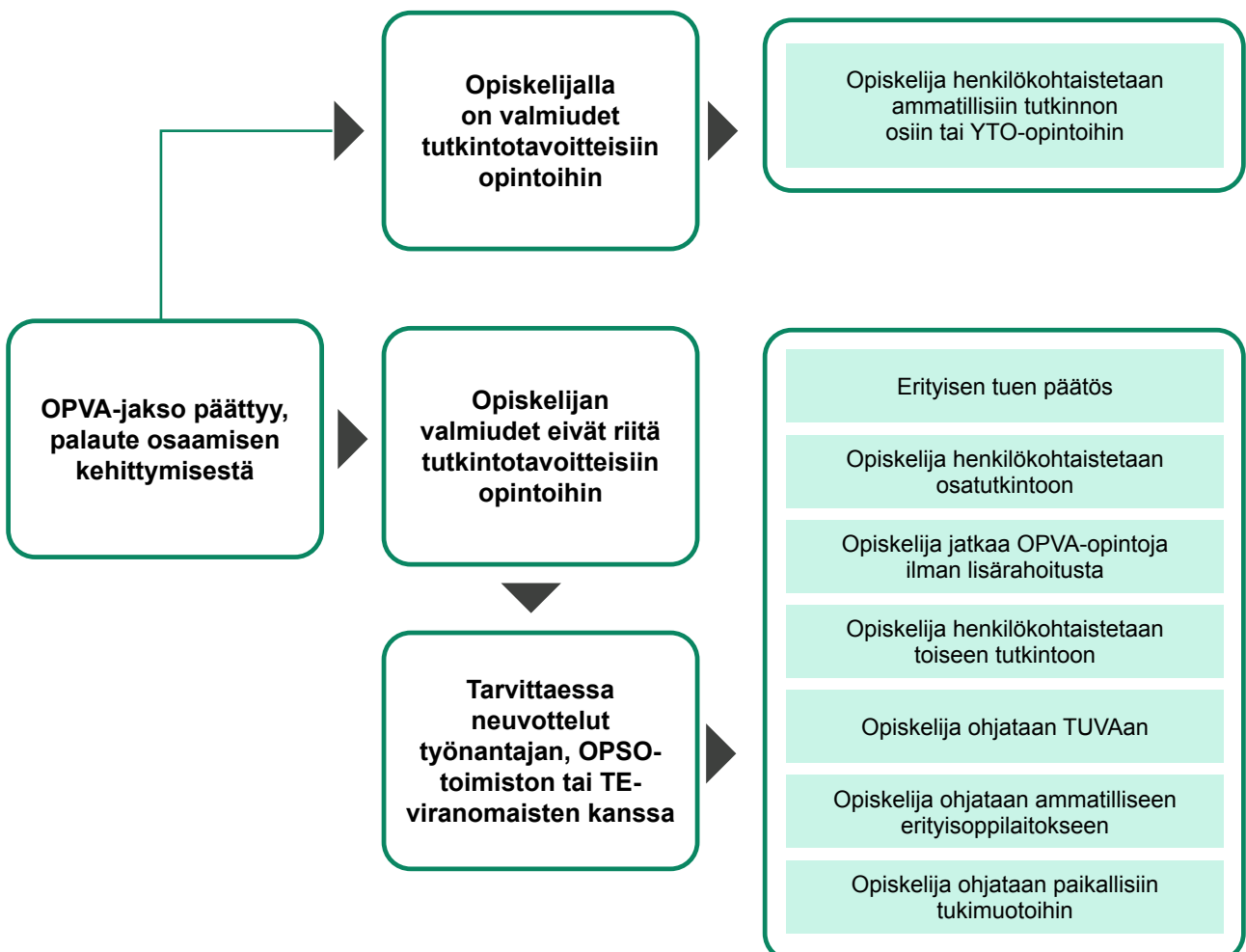
OPVA-jakson päättyessä opiskelijan kanssa laaditaan jatkosuunnitelma, johon osallistuvat ainakin vastuupettaja ja OPVA-opettaja. Mukaan keskusteluun voidaan kutsua myös muita oppilaitoksen sisäisiä ja ulkoisia tuki- ja ohjaushenkilöitä. Jatkosuunnitelma riippuu opiskelijan kokonaistilanteesta, motivaatiosta ja siitä, kuinka hyvin OPVA-opinnoille asetetut tavoitteet on saavutettu.

Vaihtoehtona voi olla opiskelijan henkilökohtaistaminen osatutkinnon suorittamiseen tai tutkinnon vaihtamiseen, mikäli toinen tutkinto vastaa paremmin opiskelijan motivaatiota ja osaamista. Tarvittaessa opiskelijalle voidaan tehdä OPVA-jakson päätteeksi erityisen tuen päätös.

Opiskelija voidaan ohjata TUVA-opintoihin, etenkin jos hän on epävarma ammatillisista tavoitteistaan. Opiskelijaa voidaan auttaa hakeutumaan ammatilliseen erityisoppilaitokseen, jos hän tarvitsee vaativaa erityistä tukea. Opiskelija voidaan ohjata myös muihin paikallisiin tukipalveluihin, jotka sopivat hänen tilanteeseensa.

Kun opiskelijan valmiudet ovat kehittyneet riittävälle tasolle, ohjataan hänet tutkinnon suorittamiseen koulutuksen järjestäjän käytäntöjen mukaisesti.

Esimerkki toimintamallista OPVA-jakson jälkeen:

OSA II

Yksilölliset ratkaisut OPVA-opintoihin henkilökohtaistamiseen

Johdanto

Opiskeluvalmiuksia tukevien opintojen (OPVA) tarkoituksena on, että opiskelija hankkii sellaista yksilöllisiin tarpeisiinsa perustuvaa osaamista, joka antaa hänelle edellytykset osallistua tutkintokoulutukseen ja osoittaa osaamisensa näytössä tai muulla tavoin. Opiskeluvalmiuksia tukevissa opinnoissa opiskelijaa valmennetaan ja tuetaan saavuttamaan riittävät valmiudet oppia ja omaksua tutkintotavoitteisissa opinnoissa vaadittava osaaminen. HOKS-keskustelussa suunnitellaan OPVA-opintojen toteutustavat, kesto, yksilölliset tavoitteet ja sisällöt yhdessä opiskelijan kanssa, hänen tarpeisiinsa perustuen. Tämä osio on tarkoitettu opettajan tueksi opiskelijalle sopivien OPVA-opintojen toteutustapojen ja yksilöllisten sisältöjen ja tavoitteiden suunnitteluun.

Osion tavoitteena on auttaa opettajaa tunnistamaan opiskelijansa valmiuksien kehittämisen tarpeita ja rakentamaan yhdessä opiskelijan kanssa hänelle yksilölliset OPVA-opintojen sisällöt ja tavoitteet. Opiskelija hyötyy OPVA-opinnoista tutkinnon suorittamisen mahdollistajana, kun tavoitteet on selkeästi määriteltä ja hän motivoituu ja sitoutuu yksilöllisten tavoitteidensa saavuttamiseen.

Tässä osiossa ammatillisen koulutuksen opiskelijat on tarveprofiileiltaan jaettu karkeasti kolmeen ryhmään:

1. Opiskelijat, jotka tarvitsevat OPVA-opintoja erityisesti kehittääkseen valmiuksia suomenkielisessä tutkinnossa opiskeluun (esim. vieraskieliset opiskelijat)
2. Opiskelijat, jotka tarvitsevat OPVA-opintoja erityisesti vahvistaakseen opiskelukykyään ja perustaitojaan (esim. oppivelvolliset opiskelijat)
3. Opiskelijat, jotka tarvitsevat OPVA-opintoja erityisesti opiskelutaitojensa päivittämiseksi (esim. alaa vaihtavat aikuiset opiskelijat).

Ryhmittely perustuu OPVA haltuun - Framåt med SSS –hankeverkoston asiantuntijoiden kehittämistyössään tunnistamiin yleisimpiin OPVA-opiskelijatyyppeihin. Oppilaitoksissa voi olla myös toisenlaisia opiskelijatyyppejä, jotka hyötyvät OPVA-opinnoista. OPVA-kampuksen moduulista 1 löytyvät hankeverkostossa palvelumuotoilun keinoin rakennetut persoonakuvaukset erilaisista OPVA-opiskelijoista. Persoonakuvaukset voivat auttaa myös OPVA-opintojen toteutusten opiskelijoiden tarpeisiin perustuvassa suunnittelutyössä.

Kaikkien opiskelijatyyppeiden kohdalla on valittava OPVA-opintojen ajoitus suhteessa tutkinto-opintoihin, toteuttamisen tavat ja opiskelijaa hyödyttävät yhteistyön muodot OPVA-opintojen toteuttamisessa. Valintoihin vaikuttavat opiskelijan tarpeiden lisäksi myös oppilaitoksen arkiset realiteetit kuten OPVA-opintojen toteuttamiseen käytettävissä olevat resurssit ja resurssitarpeiden ennakointi.

OPVA-opintojen henkilökohtaistamisessa huomioitavaa

Kaikilla opiskelijoilla on omat yksilölliset erityispiirteensä, vahvuutensa, kehittämistarpeensa, motivaattorinsa ja tavoitteensa. Opiskelijoiden yksilölliset ominaispiirteet ja suhtautuminen opiskeluun on syytä huomioida henkilökohtaistamisessa. Seuraavassa on vinkkejä asioista, jotka erityisesti kannattaa ottaa huomioon OPVA-opintojen henkilökohtaistamisprosessissa eri opiskelijatyypin kohdalla.

Opiskelijat, jotka tarvitsevat OPVA-opintoja erityisesti kehittääkseen valmiuksia suomenkielisessä tutkinnossa opiskeluun

Huomioithan henkilökohtaistamisessa muun muassa seuraavia asioita:

- Opiskelijan kielitaito – suomi ja muut kielet
- Opiskelijan koulutustausta
- Opiskelijan opiskelutaidot
- Opiskelijan työllistymistoiveet ja –mahdollisuudet
- Opiskelijan toiveet jatko-opinnoista
- Opiskelijan integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan
- Opintojen rahoitus voi vaikuttaa opiskelijan tilanteeseen monin tavoin

Tutustu kahteen esimerkkiin vieraskielisistä opiskelijoista: Mohammed ja Timiro.

Kuvituskuva. Kuvan henkilö ei ole Mohammed.

Mohammed opiskelee perustutkintoa, alan valintaan on vaikuttanut vahvasti työllistymismahdollisuudet ja aiempi työkokemus. Mohammed on opiskellut kotoutumiskoulutuksessa aikuisten perusopetuksen oppimäärän, koulutustaustaa löytyy myös kotimaasta. Mohammed haluaa nopeasti tutkinnon, päästäkseen työelämään tienaamaan.

[Kuuntele](#) tai [lue](#) tilannekuvaus Mohammedin ensimmäisestä HOKS-keskustelusta.

Kuvituskuva. Kuvan henkilö ei ole Timiro.

Timiro opiskelee perus- tai osatutkintoa, alalle hänet on ohjattu työllistymismahdollisuuksien perusteella. Hän on asunut Suomessa jo vuosia, elämä on pyörinyt perheen ja lasten kasvatuksen ympärillä. Aiempaa opiskelutaustaa kotimaasta ei ole ja Suomessa opiskelu on elämäntilanteen vuoksi ollut rikkonaista. Suomen kielen taito sekä luku- ja kirjoitustaidot ovat vähäiset. Timiro kertoo olevansa motivoitunut oppimaan ja haluaa työpaikan

[Kuuntele](#) tai [lue](#) tilannekuvaus Timiron ensimmäisestä HOKS-keskustelusta.

Opiskelijat, jotka tarvitsevat OPVA-opintoja erityisesti vahvistaakseen opiskelukykyään ja perustaitojaan

Huomioithan henkilökohtaistamisessa muun muassa seuraavia asioita:

- Opiskelijalla voi olla heikko koulumenestys
- Asenne voi olla, että kunhan läpi pääsee
- Opiskelijalla voi olla hankaluuksia keskittyä annettuihin tehtäviin
- Opiskelijalla ei välttämättä ole tavoitteita tai motivaatiota tai opiskelija ei osaa sanallistaa tavoitteitaan
- Koulusta voi olla huonoja kokemuksia
- Opiskelija voi kokea, ettei osaa mitään. Tämä tunne voi näkyä käytöksessä.
- Opiskelija voi haluta nopeasti työelämään ja koulu on vain välttämätön paha

Tutustu kahteen esimerkkiin oppivelvollisista opiskelijoista: Eppu ja Venni

Kuvituskuva. Kuvan henkilö ei ole Eppu.

Eppu on tullut opiskelijaksi yhteishaun kautta, ala on valikoitunut sattumanvaraisesti. Peruskoulun koulumenestys on ollut heikkoa, erityisesti haasteita on matemaattisissa taidoissa. Eppu tykkää toiminnallisesta työskentelystä, peruskoulussa kotitalous ja tekniset työt ovat olleet lempiaineita. Eppu ei odota suurta koulumenestystä, vaan ”läpi päästy” on riittävän hyvä. Koulukaverit ovat Epulle tärkeitä, mutta uusissa sosiaalisissa tilanteissa hän voi olla epävarma ja jännittynyt.

[Kuuntele](#) tai [lue](#) tilannekuvaus Epun ensimmäisestä HOKS-keskustelusta.

Kuvituskuva. Kuvan henkilö ei ole Venni.

Venni on tullut opiskelijaksi oppivelvollisuuden vuoksi, ala on valikoitunut sattumanvaraisesti kuulopuheiden perusteella. Vennillä on peruskoulusta päällimmäisenä mielessä huonot kokemukset. Hän kokee saaneensa ”paskaa niskaan” myös erilaisissa viranomaistilanteissa. Kun hyvinvointi ja elämänhallintakin sakkaa monella elämän osa-alueella, on tällaisen möykyn edessä helpointa todeta ”ei jaksa, ei pysty, ei kykene”.

[Kuuntele](#) tai [lue](#) tilannekuvaus Vennin ensimmäisestä HOKS-keskustelusta.

Opiskelijat, jotka tarvitsevat OPVA-opintoja erityisesti opiskelutaitojensa päivittämiseksi

Huomioithan henkilökohtaistamisessa muun muassa seuraavia asioita:

- Opiskelijan elämäntilanne voi vaikuttaa paljon opiskeluun
- Opiskelijalla voi olla töitä samalla tai kiireinen perhe-elämä
- Opiskelija voi haluta nopeasti työelämään ja uudelle alalle
- Aiemmistä opinnoista voi olla pitkä aika
- Opiskelija voi opiskella pakon sanelemana
- Digitaalisten välineiden käyttö voi olla hankalaa
- Ikä voi vaikuttaa siihen, että työelämä ei enää kiinnosta
- Opintojen rahoitus voi vaikuttaa opiskelijan tilanteeseen monin tavoin

Tutustu kahteen esimerkkiin alaa vaihtavista opiskelijoista: Kaya ja Johan

Kuvituskuva. Kuvan henkilö ei ole Kaya.

Kaya on tullut opiskelijaksi jatkuvan haun kautta, ala on valikoitunut elämäntilanteen ja mielenkiinnon kohteiden pohjalta. Tavoitteena hänellä on nopea valmistuminen ja uudelle alalle työllistyminen. Kayan arki on todella kiireistä ja hektistä, teini-ikäiset lapset, omajaksaminen ja puolison tilanne vaikuttavat Kayan opiskelukykyyn. Aiemmista opinnoista on Kayalla kulunut jo pidempi aika.

[Kuuntele](#) tai [lue](#) tilannekuvaus Kayan ensimmäisestä HOKS-keskustelusta.

Kuvituskuva. Kuvan henkilö ei ole Johan.

Aiemmin pitkän työuran yhden työnantajan palveluksessa tehnyt ja työtapaturmassa loukkaantunut **Johan** opiskelee ”pakon edessä” uudelle alalle. Ala on valikoitunut lähinnä nykyinen terveydentila ja toimintakyky huomioiden. Johanin aiempi työ ei ole sisältänyt juurikaan akateemisia tai digitaalisia taitoja edellyttäviä tilanteita. Eläkeikä lähestyy, eikä työelämäkään enää välttämättä Johania niin nappaisi.

[Kuuntele](#) tai [lue](#) tilannekuvaus Johanin ensimmäisestä HOKS-keskustelusta.

Henkilökohtaistaminen ja yksilöllinen suunnittelu

OPVA-opintojen toteuttamisen tapoja

Milloin ja kuinka OPVA-opinnot on syytä toteuttaa, että opiskelija saa vahvistettua valmiuksiaan parhaalla mahdollisella tavalla? On tärkeää, että opiskelijan kanssa sovitaan OPVA-opintojen arvioidusta kestosta, aikatauluttamisesta, oppimisympäristöistä ja opiskelutavoista osana henkilökohtaistamista. Oppilaitoksen realiteetit määrittävät aina jossain määrin toteuttamisen tapoja, mutta yksilöllisiä valintoja on mahdollista ja tarpeellista tehdä oppilaitoksessa sovittujen ”raamien” sisällä.

Apukysymyksiä OPVA-opintojen henkilökohtaistamiseen:

- Mitä valmiuksia opiskelijan on vahvistettava tutkinto-opintoja varten?
- Missä vaiheessa tai vaiheissa opintopolkua opiskelija tarvitsee OPVA-opintoja?
- Millainen OPVA-opintojen toteutusmalli tukee opiskelijaa parhaiten?
- Mitä tutkinto-opintoja opiskelija voi opiskella OPVA-opintojen rinnalla?
- Kuinka pitkään opiskelija tarvitsee OPVA-opintoja (päiviä, viikkoja, kuukausia)?
- Missä oppimisympäristöissä OPVA-opintojen toteuttaminen on opiskelijan kannalta järkevintä?
- Millaiset opetus- ja ohjausjärjestelyt tukevat opiskelijaa OPVA-opinnoissa parhaiten?
- Tarvitseeko opiskelija muita oppilaitoksen tukipalveluita?

Milloin opiskelijan kannattaa opiskella OPVA-opintoja?

- OPVA voi olla opintojen alussa tai myöhemmin.
- OPVA voidaan toteuttaa yhdessä tai useammassa jaksossa.

Millainen toteuttamisen tapa on opiskelijalle sopivin?

- Opiskelu voi tapahtua yksin tai ryhmässä.
- Opiskelu voi tapahtua lähi- ja etäopetuksessa.
- Opiskeluympäristönä voi olla esimerkiksi luokka, työsalin, työpaikka, paja tai verkko-oppimisympäristö.
- OPVA voidaan toteuttaa pääasiallisena tai osa-aikaisena
- OPVA-opintojen ohessa opiskelijalla on mahdollista suorittaa tutkinto-opintoja

Mitä yhteistyötä tarvitaan OPVA-opintojen opetuksessa ja ohjauksessa?

- OPVA-opettajat ja opiskelijan muut opettajat tekevät kiinteää yhteistyötä OPVA-opintojen kaikissa vaiheissa
- Ohjaukseen osallistuvat tarvittaessa erityisopettaja, opinto-ohjaaja, opiskeluhoito ja muut oppilaitoksen asiantuntijat.
- Yhteistyötä tehdään tarvittaessa myös työpaikkojen, viranomaisten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Yksilölliset sisällöt ja tavoitteet

HOKS-keskustelun yhteydessä suunnitellaan opiskelijan kanssa OPVA-opintojen yksilölliset sisällöt ja tavoitteet opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Sisällöt ja tavoitteet suunnitellaan suhteessa tutkinto-opinnoissa tarvittaviin opiskeluvalmiuksiin ja perustaitoihin sekä opiskelijan valmiuksiin, vahvuuksiin ja tarpeisiin. On tärkeää kuvata OPVA-opintojen sisällöt ja tavoitteet opiskelijalle selkeästi ja kirjata ne myös oppilaitoksen ohjeiden mukaisesti HOKS-lomakkeelle.

Seuraavassa on esimerkkejä kolmen erilaisen opiskelijatyypin OPVA-opintojen sisällöistä ja tavoitteista. Malleja voi hyödyntää OPVA-opintojen suunnittelussa osana henkilökohtaistamista.

Esimerkkejä yksilöllisistä tavoitteista

Opiskelija, joka tarvitsee OPVA-opintoja erityisesti kehittääkseen valmiuksia suomenkielisessä tutkinnossa opiskeluun

Opiskelutaidot ja hyvinvointitaidot	Kieli ja viestintä	Matemaattiset taidot	Digitaidot	Työelämätaidot
<ul style="list-style-type: none"> noudattaa aikatauluja orientoituu suomalaisen opiskelijärjestelmään ilmoittaa poissaoloista osaa opiskella eri oppimisympäristöissä tunnistaa omat vahvuudet ja voimavarat ottaa vastuun omasta opiskelusta ja oppimisesta pitää huolta opiskeluympäristään ymmärtää unen, ravinnon, hygienian ja liikunnan, sosiaalisten suhteiden ja harrastusten merkityksen oman hyvinvoinnin perustana 	<ul style="list-style-type: none"> kirjoittaa yksinkertaisia peruslauseita osaa oman alan perussanaston ja kielenkäyttötilanteet ymmärtää arjen perustekstejä puhuu ja ymmärtää selkeää puhetta oppii kielen perusrakenteita lähettää ja lukee viestejä asioi puhelimitse oppii hoitamaan opiskeluasioitaan tunnistaa erilaisia viestintä- ja vuorovaikutustilanteita osaa antaa ja vastaanottaa ohjeita osaa hakea tietoa ja arvioida tiedon luotettavuutta 	<ul style="list-style-type: none"> nimeää lukuja ja numeroita ymmärtää kymmenjärjestelmän tunnistaa matemaattiset perussymbolit ja tietää niiden merkitykset ymmärtää lukujonon osaa laskea helppoja peruslaskuja ja tuntee laskujärjestyksen osaa matemaattisia käsitteitä ja kieltä ymmärtää suuret ja yksiköt ymmärtää murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisen yhteyden osaa arvioida tuloksen oikeellisuutta kehittää loogista ajattelua osaa käyttää laskinta 	<ul style="list-style-type: none"> käynnistää ja sammuttaa tietokoneen osaa käyttää näppäimistöä ja hiirtä osaa kirjautua tietokoneella sekä ohjelmissa sisään ja ulos asentaa puhelimeen tarvittavia sovelluksia osaa käyttää oppilaitoksen sähköisiä järjestelmiä ja toimia opiskeluun liittyvässä digiympäristössä asioi verkossa käyttää sähköpostia 	<ul style="list-style-type: none"> osaa työelämään liittyviä keskeisiä käsitteitä tuntee oman alan työelämäkulttuurin perusasioita tietää, mikä on työhakemus ja mikä on ansioluettelo oppii työhakuun liittyviä suullisia ja kirjallisia fraaseja oppii työnhakutaitoja noudattaa työaikoja osaa sanoittaa omaa osaamistaan vahvistaa työpaikkailmoitusten lukutaitoa

Opiskelija, joka tarvitsee OPVA-opintoja erityisesti vahvistaakseen opiskelukykyään ja perustaitojaan

Opiskelutaidot ja hyvinvointitaidot	Kieli ja viestintä	Matemaattiset taidot	Digitaidot	Työelämätaidot
<ul style="list-style-type: none"> suunnittelee ajankäyttöä, noudattaa aikatauluja ja ylläpitää arkirytmää käyttää kalenteria ilmoittaa poissaoloista keskittyy opetukseen ja tauottaa työskentelyä tarpeen mukaan tekee muistiinpanoja oppii tunnistamaan ja sanoittamaan omia vahvuuksia ja voimavaroja kehittää tunnetaitoja sanoittaa tarpeitaan tietää miten voi hakea ammattiapua tietää oppilaitoksen tukipalvelut tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa opiskelijana 	<ul style="list-style-type: none"> kirjoittaa tekstejä ja käyttää isoja alkukirjaimia ja välimerkkejä ymmärtää lukemaansa kehittää monilukutaitoa toimii ja käyttäytyy vuorovaikutuksessa muiden kanssa tilanteeseen sopivalla tavalla kehittää keskustelutaitoja ja toimimista erilaisissa puhetilanteissa asioi puhelimitse hakee tietoa ja on lähdekriittinen 	<ul style="list-style-type: none"> ymmärtää kymmenjärjestelmän osaa käyttää lukujonoa laskee peruslaskutoimituksia ja osaa laskujärjestyksen kehittää ongelmanratkaisutapoja ja osaa hyödyntää niitä sanallisissa tehtävissä kertaa desimaalilukujen, murtolukujen ja prosentin välisen yhteyden ymmärtää suuret ja mittayksiköt osaa arvioida tuloksen oikeellisuutta ja osaa pyöristää osaa käyttää laskinta 	<ul style="list-style-type: none"> osaa käyttää oppilaitoksen digivälineitä tarkoituksenmukaisesti ja vastuullisesti käyttää ja osaa toimia oppilaitoksen digiympäristöissä käyttää viestintävälineitä turvallisesti ja asiallisesti toimii verkossa turvallisesti ja asiallisesti tutustuu opiskelussa tarvittaviin työvälineohjelmiin osaa hakea tietoa osaa tallentaa tietoa ja dokumentteja turvallisesti osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti tekoälyä opiskelun tukena tietää tekijänoikeuksien merkityksen 	<ul style="list-style-type: none"> tietää erilaisia työhakemusmalleja tietää millainen on ansioluettelo tietää työnhaun kanavia perehtyy yleisimpiin työntekijän oikeuksiin ja velvollisuuksiin tutustuu oman alan työelämä- ja turvallisuusvaatimuksiin ymmärtää työelämässä oppimisen merkityksen osana ammatillisia opintoja ja osaamisen kehittymistä

Opiskelija, joka tarvitsee OPVA-opintoja erityisesti opiskelutaitojensa päivittämiseksi

Opiskelutaidot ja hyvinvointitaidot	Kieli ja viestintä	Matemaattiset taidot	Digitaidot	Työelämätaidot
<ul style="list-style-type: none"> tietää suomalaisen koulutusjärjestelmän käyttää opiskelussa tarvittavia digitaalisia välineitä tunnistaa ja käyttää erilaisia muistiinpanotekniikoita yhteensovittaa perheen, työn ja opiskelun käyttää erilaisia hakusanoja tiedon löytämiseksi hakee tietoa sopivista lähteistä reflektoi osaamistaan tietää miten voi hakea ammattiapua tietää oppilaitoksen tukipalvelut tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa opiskelijana 	<ul style="list-style-type: none"> kirjoittaa tekstejä ymmärtää lukemaansa tunnistaa erilaisia tekstilajeja (esim. referaatti, raportti) toimii vuorovaikutuksessa muiden kanssa tilanteeseen sopivalla tavalla hakee tietoa ja on lähdekriittinen käyttää yhteisesti sovittuja pikaviestimiä tarkoituksenmukaisesti ja hyviä tapoja noudattaen (esim. Whatsapp, Signal) kehittää monilukutaitoa kehittää keskustelutaitoja ja toimimista erilaisissa puhetilanteissa 	<ul style="list-style-type: none"> ymmärtää kymmenjärjestelmän ymmärtää suuret ja mittayksiköt ja osaa yksikkömuunnokset laskee peruslaskutoimituksia ja osaa laskujärjestyksen kehittää ongelmanratkaisutapoja ja osaa hyödyntää niitä sanallisissa tehtävissä kertaa desimaalilukujen, murtolukujen ja prosentin välisen yhteyden osaa arvioida tuloksen oikeellisuutta ja osaa pyöristää osaa käyttää laskinta ymmärtää talousmatematiikan perusteita tuntee geometrian peruskäsitteet 	<ul style="list-style-type: none"> kirjautuu sisään ja ulos ohjelmistoista ja tietokoneelta käyttää verkko-oppimisalustaa ja opiskelijajärjestelmää (esim. Itslearning, Moodle, Wilma, Studenta) asentaa puhelimeen tarvittavia sovelluksia käyttää viestintävälineitä turvallisesti ja asiallisesti toimii verkossa turvallisesti ja asiallisesti tutustuu opiskelussa tarvittaviin työvälineohjelmiin osaa hakea tietoa osaa tallentaa tietoa ja dokumentteja turvallisesti osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti tekoälyä opiskelun tukena tietää tekijänoikeuksien merkityksen 	<ul style="list-style-type: none"> tietää millainen on ansioluettelo tietää, miten ja mistä työtä haetaan tietää työntekijän yleisimmät oikeudet ja velvollisuudet jakaa omaa osaamista ja kokemuksia työelämästä tuntee työelämän käytäytymisetiketin tietää erilaisia työhakemusmalleja ja harjoittelee niiden laatimista harjoittelee työhaastattelutilanteita tutustuu oman alan työelämä- ja turvallisuusvaatimuksiin ymmärtää työelämässä oppimisen merkityksen osana ammatillisia opintoja ja osaamisen kehittymistä

Yksilölliset sisällöt ja tavoitteet täydennettäväksi yhdessä opiskelijan kanssa

Seuraava kaksisivuinen tyhjä suunnittelupohja on tarkoitettu opiskelijan OPVA-opintojen yksilöllisten sisältöjen ja tavoitteiden kirjaamiseen. Esimerkkisisältöjä voi lisätä tai vähentää opiskelijan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Täytetyn suunnittelupohjan voi tulostaa opiskelijalle.

Opiskelutaidot ja hyvinvointitaidot	Kieli ja viestintä	Matemaattiset taidot

Digitaidot

Työelämätaidot

Muut tavoitteet

Lopuksi

Tätä dokumenttia on ollut työstämässä ja tuottamassa iso joukko aktiivisia ammatillisen koulutuksen asiantuntijoita OPVA haltuun – Framåt med SSS-hankeverkostossa. Tietoa kerättiin myös osallistujaorganisaatioille suunnatun kyselyn avulla. Työstövaiheessa verkostossa tutkailtiin ohjaamisen prosesseja OPVA-opintojen eri vaiheissa, OPVA-opintojen oppimisympäristöjä ja OPVA-opintojen aseitoimista suhteessa tutkinto-opintoihin. Kaikissa pohdinnoissa päädyttiin lopulta henkilökohtaistamisen äärelle.

OPVA on oppimisen tuen muoto. OPVA-opinnot ovat tutkintokoulutuksen lisäksi järjestettävää opiskelunvalmiuksia vahvistavaa opetusta ja ohjausta tutkinto-opinnoissa tarvittavan osaamisen hankkimiseksi. OPVA-opintojen osalta henkilökohtaistaminen ja henkilökohtaisen osaamisen kehittämisen suunnitelman joustava päivittäminen ovat keskeisiä opiskelijan oikea-aikaisen ja -muotoisen tuen varmistamiseksi ammatillisissa opinnoissa.

Toivomme, että lukijalle on hyötyä tästä pohdintojemme tuloksena laaditusta kiteytyksestä. OPVA-opintojen järjestämisestä, toteuttamisesta ja pedagogisista ratkaisuista kiinnostunutta lukijaa suosittelemme tutustumaan myös muihin OPVA-kampukselta löytyviin materiaaleihin.

